

ДИТИНА В СЕНСОРНО-ПІЗНАВАЛЬНОМУ ПРОСТОРИ

Дитина в процесі життєдіяльності засвоює соціальний досвід, набуває знань, умінь та навичок. Становлення у дітей образу світу починається завдяки тим враженням, які вони отримують у перші роки життя.

В оновленому Базовому компоненті особливу увагу приділено сенсорному розвитку дитини. Освітня лінія «Дитина в сенсорно-пізнавальному просторі» передбачає: «формування доступних дитині дошкільного віку уявлень, еталонів, що відображають ознаки, властивості та відношення предметів та об'єктів навколишнього світу. Показником сформованості цих уявлень є здатність дитини застосовувати здобуті знання в практичній діяльності (ігровій, трудовій, сенсорно-пізнавальній, математичній), володіння способами пізнання дійсності, розвиток у неї наочно-дієвого, наочно-образного, словесно-логічного мислення. Сенсорно-пізнавальна освітня лінія спрямована на інтеграцію дошкільної освіти, формування у дітей дослідницько-пошукових умінь, елементарних математичних уявлень, цілісної картини світу, компетентної поведінки в різних життєвих ситуаціях.»

Компетентність дошкільника в розумовій діяльності засвідчується його здатністю розмірковувати, порівнювати, робити певні узагальнення, обчислювати, класифікувати, упорядковувати висловлювання, висувати елементарні гіпотези на основі власного сенсорного досвіду. Саме тому в основному Базовому компоненті особливу увагу приділено сенсорному розвитку дитини. Так, освітня лінія «Дитина в сенсорно-пізнавальному просторі» передбачає «формування доступних дитині дошкільного віку уявлень, еталонів, що відображають ознаки, властивості, відношення предметів і об'єктів навколишнього світу». Основа пізнавального розвитку дитини - сенсорний розвиток.

Сенсорний розвиток дитини - це розвиток її відчуттів і сприймань, формування уявлень про зовнішні властивості предметів: форму, колір, розмір, положення у просторі тощо. Для кожного віку визначені завдання сенсорного виховання, які відповідають рівню розвитку сприймання і водночас сприяють переходу до вищих рівнів.

Сенсорне виховання дітей 3-4 років здійснюється, як правило, у дидактичних іграх і вправах, під час яких діти ознайомлюються з геометричними фігурами, аналізують форму, колір, розмір, властивості матеріалів тощо.

Сенсорне виховання дітей 5-6 років передбачає формування у них перцептивних дій (перцепція - у перекладі з лат. - сприймання), спрямованих на розв'язання складних пізнавальних завдань, а саме: аналіз форми предметів за допомогою кількох різних зразків; визначення можливості переміщення предметів у просторі; оцінка їх пропорцій; виконання узагальнення, класифікації, порівняння і зіставлення.

Вихователь має включати завдання сенсорного виховання у різні види діяльності дітей. Адже неодмінною умовою успішного розумового і логіко-математичного розвитку дошкільників є застосування діяльнісного підходу, за якого

дитина активно пізнає світ у різних видах своєї діяльності - грі, праці, спілкуванні, самостійній художній діяльності, навчанні тощо.

Завдання сенсорно-пізнавального виховання дітей раннього віку

Орієнтування у кольорах

- Вчити дітей розрізняти кольори спектру: червоний, оранжевий, жовтий, зелений, синій, фіолетовий, білий, чорний (називати 4-5 кольорів).
- Вчити групувати предмети спочатку ті, які суттєво відрізняються за кольорами (білий - синій), поступово перейти до порівняння більш близьких кольорів (червоний - оранжевий).
- Формувати найпростіші прийоми встановлення подібності і відмінності кольору спочатку в однорідних предметах, згодом у різнорідних.
- Закріплювати знання про сенсорні якості предметів в умовах елементарної продуктивної діяльності з використанням мозаїки (червона мозаїка - ягідки, грибок, жовта - сонечко, курчатко).

Орієнтування у формі та величині предметів

- Розрізняти та називати форму предметів: круг, овал, квадрат, прямокутник, трикутник.
- Групувати предмети за істотними відмінностями (круг-квадрат); поступово перейти до порівняння більш близьких форм (квадрати - прямокутник).
- Групувати предмети за двома сенсорними ознаками: величиною і формою.
- Розуміти слова: подібні, однакові, відмінні, великий, маленький, такий - не такий. Співвідносити рухи ока та руки по контуру форми.
- Порівнювати предмети за величиною шляхом накладання та прикладання.
- Розвивати орієнтування у просторі. Вчити помічати і розрізняти: розташування предметів відносно свого тіла (вгорі - там де голова, внизу - там, де ноги); просторові відношення (на, під, в), напрямок руху стосовно дитини (до мене, від мене).
- Вчити розуміти та розрізняти частини доби (день, ніч)
- Вчити розрізняти багато, мало, один предмет (два, три).

Завдання сенсорно-пізнавального виховання дітей молодшого дошкільного віку

Ознайомлення з формою

- Розрізняти круг і квадрат, кулю і куб.
- Порівняти геометричні фігури з предметами, схожими за формою.
- Групувати предмети за ознакою форми.

Ознайомлення з величиною

- Порівнювати предмети (великий-маленький, довгий-короткий, високий-низький).
- Практично розрізняти, упорядковувати та називати величини однакових та різних за розміром предметів.

Орієнтування у просторі

- Визначати просторове розміщення предметів відносно свого тіла: вгорі - там де голова, внизу - там, де ноги, попереду - рух обличчям до предмета, позаду - рух спиною до предмета.
- Розуміти просторові відношення: над, під, на, за, поруч, високо, низько.
- Визначати напрямок: вперед-назад, вгору-вниз.

Орієнтування в часі

- Рахувати у межах трьох у прямому порядку.
- Грати з кубиками, картками, картками, на яких зображені цифри (без вимоги їх запам'ятовування).
- Порівнювати предмети: один - багато, багато - мало.
- Порівнювати чисельність множин шляхом накладання та прикладання предметів однієї множини на предмети іншої (більше, менше).

Завдання сенсорно-пізнавального виховання дітей середнього дошкільного віку

Ознайомлення з формою

- Відрізнати геометричні фігури: трикутник, чотирикутник, квадрат, круг із словесним поясненням.
- Визначати форми реальних предметів на основі співставлення з геометричними фігурами.
- Проводити серіацію предметів за формою.

Ознайомлення з величиною

- Упорядковувати предмети за товщиною, шириною.
- Упорядковувати об'єкти в напрямку зростання (зменшення) певної ознаки (широкий - вузький, вузький - ширший - найширший).

Орієнтування у просторі

- Засвоїти поняття: між, посередині, усередині, поза; напрямків руху: зліва направо, справа наліво.

Орієнтування в часі

- Засвоїти поняття: ранок, день, вечір, ніч, доба; відношення: швидше - повільніше.

Формувати уявлення про числа і цифри

- Лічити предмети у межах 5 (кількісна і порядкова лічба).
- Називати числа у межах 5 у прямому і зворотному напрямку.
- Знати, що наступне число утворюється шляхом додавання 1 до попереднього числа.
- Визначати місце кожного числа в ряді чисел від 1 до 5.
- Використовувати терміни: між, перед, за.
- Співвідносити цифри з числом і числа з цифрою в межах п'яти.
- Упорядковувати числові картки у межах п'яти в порядку збільшення та зменшення.
- Обводити контури цифр, клітинок пальчиком, олівцем.

Формування уявлень про множини

- Порівнювати групи предметів за кількістю (більше, менше, стільки ж).

- Засвоїти терміни: однаково, порівну, стільки, скільки, так само.
- Практично вправлятися у вмінні вилучати частини предметів за будь-якою ознакою із множинами (в межах п'яти).

Завдання сенсорно-пізнавального виховання дітей старшого дошкільного віку

Ознайомлення з формою

- Розрізняти плоскі геометричні фігури: круг, квадрат, трикутник, чотирикутник, п'ятикутник та їх особливості; об'ємні: куб, куля, циліндр.
- Визначати форму предметів за допомогою геометричної фігури як еталону.

Класифікувати та здійснювати серіацію геометричних фігур за певною ознакою (величина, висота, товщина, колір) та двома, трьома ознаками (величина і колір або довжина, ширина і колір тощо).

Ознайомлення з величиною

- Порівнювати предмети за висотою, шириною, товщиною, довжиною, загальною величиною, за допомогою умовної мірки, шляхом накладання, прикладання та на око.
- Будувати упорядковані послідовні ряди (великий, менший, ще менший, і ще менший, найменший).
- Використовувати еталонні та інші способи вимірювання.

Орієнтування у просторі

- Орієнтуватися у просторі на основі його безпосереднього сприйняття та словесного позначення просторових категорій (місцеположення, віддаленість).
- Визначати своє місцеположення відносно об'єктів, що оточують, розташування предметів і об'єктів у просторі (близько, далеко, ліворуч, праворуч, всередині, під, над, біля, зверху, знизу, назад, вперед).
- Орієнтуватися на площині аркуша паперу, книги, зошита (верхній правий кут, нижній лівий тощо).
- Вміє складати орнаменти, малюнки з використанням геометричних фігур, різних за величиною, формою, кольором.
- Розуміти схеми, плани, умовно-символічні зображення, як моделі просторового розміщення.
- Розуміти розміщення предметів, таблиці прямокутної форми із зображенням двох-трьох рядків і стовпців.
- Визначати розміщення предметів за двома координатами - назвою рядка і стовпця.

Орієнтація у часі

- Орієнтуватися в часі через практичну діяльність (вчора, сьогодні, завтра, раніше, пізніше, зараз, спочатку, потім, тепер, скоро, колись, давно, було, буде).
- Знати послідовність пір року, днів тижня, частин доби, місяців (попереднього, поточного, наступного).
- Ознайомити з різними видами календарів, умінь користуватися ними.
- Визначати час за допомогою стрілок годинника у межах години.

Формування уявлень про числа і цифри, множини

- Лічити предмети у межах 10 у прямому і зворотному напрямку. Володіти кількісною та порядковою лічбою.
- Знати цифри від «0» до «9».
- Визначати кількісний склад числа в межах 10, складати числа з двох менших.
- Порівнювати суміжні числа.
- Знати українські грошові одиниці (1, 2, 5, 25, 50 копійок та 1, 2, 5, 10 гривень).
- Утворювати рівність з нерівності шляхом збільшення (зменшення) однієї з множин на 1. Оперувати множинами (посуд, одяг, меблі тощо).
- Складати приклади на додавання і віднімання за малюнками, практичними діями, сюжетами казок, життєвими ситуаціями.
- Викладати приклади на додавання та віднімання в межах 5 за допомогою цифрових карток, читати приклади. Знати знаки «+», «-», «=», «≠».
- Додавати та віднімати в межах 5 за допомогою шкали лінійки.
- Складати та розв'язувати задачі; ознайомити із структурою задачі (за допомогою малюнків та практичних дій з фішками).
- Виділяти в предметах, об'єктах окремі частини, ділити ціле на окремі частини, за частинами визначати ціле.

Загальними критеріями оцінювання пізнавального розвитку дитини є:

- оволодіння операціями класифікації, серіації, порівняння, співвідношення «частина – ціле», елементарними понятійними узагальненнями, тобто здатність –
- виділяти і порівнювати ознаки різних предметів і явищ;
- підбирати предмети за кольором, розміром;
- розкладати предмети у порядку наростання чи згасання ознаки;
- об'єднувати предмети у групи, орієнтуючись на виділену істотну ознаку;
- свідомо вживати узагальнені слова-означення;
- здатність планувати свої дії і регулювати процес їх виконання –
- здатність прийняти пізнавальне завдання;
- уміння аналізувати зразок, виділяти істотні елементи, принципи побудови та керуватися ними у процесі виконання завдання;
- уміння планувати свої дії, користуючись інструкцією дорослого;
- ступінь самостійності при виконанні завдання.

Оволодіння узагальненими способами діяльності, що виявляється у здатності створювати оригінальні вироби, конструкції, малюнки, комбінуючи різні матеріали.

Здатність реалізувати свій задум, доцільно використовувати різні матеріали, способи дій, виявляти почуття задоволення від власного успіху;

- здатність під час спостережень аналізувати і міркувати щодо тих явищ і об'єктів, які сприймаються, будувати гіпотези стосовно усвідомлюваного змісту;
- прояв ініціативних дій в умовах регламентованої та самостійної діяльності, прагнення до експериментування з новим матеріалом з метою пізнання, наявність запитань пізнавального змісту.

Велику роль відіграє правильний добір методів і прийомів навчання дітей, розробка і використання різноманітного дидактичного матеріалу. Поєднання словесних, наочних і практичних методів дає можливість у процесі засвоєння дітьми навчального матеріалу активізувати всі види чуттєвого сприймання й тим самим організувати навчання без їх перевантаження, підтримувати активний пізнавальний інтерес.

Основні форми організованої навчально - пізнавальної діяльності в ДНЗ:

- заняття різних видів;
- індивідуальна робота у повсякденні;
- організовані дидактичні ігри в повсякденному житті;
- екскурсія в соціальне і природне довкілля, спостереження у повсякденні;
- елементарні досліди, пошукові ситуації у повсякденні.

Організована навчально-пізнавальна діяльність дошкільників – це цілеспрямований двобічний процес, у якому органічно поєднуються безпосередній і опосередкований педагогічний вплив педагога з активністю, самостійністю процесу пізнання дітьми навколишнього світу.

Інтерактивна логіко-математична діяльність педагога і дітей в ЗДО « Катруся »

Ми живемо в суспільстві знань і високих технологій. Автоматизація виробництва, комп'ютерне моделювання вимагають від більшості сучасних працівників достатньо розвинутого вміння чітко й послідовно аналізувати процеси. Малюка вже з перших років життя оточує математична інформація, тому дошкільна освіта має бути спрямована на виховання в дітей звички до повноцінної логічної аргументації. Розвиток у дошкільників узагальнених способів розумової діяльності, засобів побудови пізнавальної діяльності є важливою передумовою формування в них життєвої компетентності, вміння орієнтуватися в мінливому навколишньому світі, пристосовуватися до нових умов життя, продуктивно й гармонійно взаємодіяти з оточенням.

Мета дошкільного навчального закладу: сформувати елементарні математичні знання в дітей дошкільного віку: дати їм уявлення про базові математичні поняття, навчити їх виконувати найпростіші математичні дії, сформувати відповідні вміння і навички, підготувати до самостійного застосування цих умінь під час розв'язання найрізноманітніших практичних і пізнавальних завдань, сприяти розвитку особистості взагалі.

Доведено, що ознайомлення з видами математичної діяльності у процесі їх цілеспрямованого навчання допомагає їм усвідомити зв'язки та відношення об'єктів і дій.

У змісті дошкільної освіти, окресленому в Державному стандарті та чинних програмах, передбачено сформованість доступних для дитини дошкільного віку уявлень, еталонів, що відображають ознаки, властивості та відношення предметів й об'єктів навколишнього світу.

Кожна з чинних освітніх програм передбачає блок освітніх завдань із логіко-математичного розвитку дітей різного віку.

Питання щодо формування пізнавальної активності і сенсорно-пізнавальної і математичної компетентностей було і залишається актуальним для дошкільної освіти.

Робота з розвитку логіко-математичних умінь у дітей дошкільного віку полягає у створенні відповідних умов для формування пізнавальної діяльності в дошкільника. Дорослий повинен допомогти дитині розкрити свій потенціал, навчити її самостійно пізнавати світ. Тут важливо не згаяти час, відведений дитині природою на інтенсивний розвиток.

Педагоги в дитячому садку поставили перед собою завдання організувати таку пізнавальну діяльність, яка б ставила дитину перед необхідністю спрямувати свої розумові зусилля на пошук нових і вибірково використання наявних у неї знань і умінь для розв'язання нового конкретного завдання. Вихователі спрямовують свої зусилля на формування в дітей мотивації до пізнання, яка спрямовуватиме їхню

пізнавальну активність, стимулюватиме розвиток почуттів й інтересів. Що цікавіша, емоційніша така діяльність, то ефективнішою вона є.

Необхідним засобом усвідомлення дійсності, засвоєння знань із будь-якої галузі, зокрема математичної, є логічні вміння. Вони використовуються для узагальнення й систематизації, дають змогу отримувати нові знання, використовуючи набуті раніше.

Отже, навчити дитину логічно мислити — одне з найважливіших педагогічних завдань.

Процес формування початкових математичних знань і вмінь у дітей дошкільного віку слід організовувати так, щоб навчання давало не лише безпосередній практичний результат, а й розвивальний ефект. Для цього доцільно організовувати дидактичні заняття логіко-математичного спрямування. Заняття з математики набувають особливого значення у зв'язку з розвитком у дітей пізнавальних інтересів, уміння проявляти вольові зусилля у процесі розв'язування математичних задач. Вихователі планують, організовують, проводять заняття, що відрізняються за видами (комплексні, тематичні, інтегровані, домінантні), типами (фронтальні, підгрупові, індивідуально-групові, індивідуальні) та способами організації (ігрові, сюжетно-ігрові, навчально-ігрові, навчально-пізнавальні, презентативні, заняття-подорожі).

Перед вихователями, які організовують такі заняття, постають такі завдання: розвивати інтерес до навчання; сприяти залученню кожної дитини до творчого навчального процесу; використовуючи нетрадиційний дидактичний матеріал, сприяти активній розумовій діяльності, уникаючи стандартів; сприяти свідомому засвоєнню знань. Заняття з математики дисциплінують дітей, сприяють формуванню в них цілеспрямованості, організованості й відповідальності.

Для реалізації завдань, окреслених у Базовому компоненті дошкільної освіти й чинних програмах, вихователі широко використовують інноваційні технології, цікаві нетрадиційні методики, адаптовані до використання в роботі з дітьми дошкільного віку. Усі ці методики ґрунтуються на використанні специфічного дидактичного матеріалу й авторських розвивальних ігор.

Зазначені технології підвищують результативність освітньо-виховного процесу, підходять для роботи з дітьми впродовж дошкільного дитинства, зорієнтовані на індивідуальний підхід до дитини й забезпечують реалізацію освітніх завдань відповідно до вимог Державного стандарту.

Організуючи освітній простір дошкільнят, що задовольняє пізнавальні потреби кожного вихованця, вихователі приділяють особливу увагу вдосконаленню сенсорно-пізнавального простору.

Педагоги створили ігрові осередки, що спонукають малят до пізнавальної діяльності. Вони доступні для дітей, справляють розвивальний вплив і спонукають дитину до активної пізнавальної діяльності. Матеріали куточків постійно поповнюються.

Введення дітей в світ логіко-математичних уявлень відбувається за допомогою ітерактивних технологій .

Картки-властивості З.Семадені

Професор З.Семадені запропонував використовувати картки-властивості. Такі картки можна використовувати в роботі з дітьми старшого дошкільного віку для ускладнення й логічного продовження освітньої роботи з формування сенсорно-пізнавальної і математичної компетентностей.

Картки-властивості З.Семадені використовують для:

- розвитку вміння визначати властивості геометричних фігур;
- ознайомлення зі знаками-кодами;
- ознайомлення з концепцією заперечення.

Картки-властивості З.Семадені допомагають:

- перейти від наочно-образного до наочно-схематичного й словесно-логічного мислення;
- моделювати ознаки предметів;
- кодувати й декодувати інформацію;
- характеризувати й порівнювати геометричні фігури.

У картках відтворено такі властивості блоків, як колір, форма, розмір, товщина. Дидактичний посібник складається з її карток із символами властивостей і з карток із символами, що заперечують властивості.

Добираючи картки, що позначають колір, форму, величину, товщину блоків, діти вправляються в кодуванні. У процесі пошуку блоків із властивостями, позначеними на картках, діти набувають уміння декодувати інформацію. Викладаючи картки, що позначають усі властивості блоку, малята створюють його своєрідну модель.

Розвиваючі ігри Воскобовича

Ігри В. Воскобовича спрямовані на:

- формування в дітей пізнавального інтересу до дослідницької діяльності; розвиток основних психічних процесів: уваги, пам'яті, уваги, мислення; виховання спостережливості і творчості; емоційно-образний і логічний розвиток;
- формування математичних уявлень і базових уявлень про навколишній світ;
- розвиток дрібної моторики.

У процесі кожної гри В. Воскобовича розвиваються здатність до творчості, уміння нестандартно мислити, шукати і знаходити розв'язання поставленого завдання.

Найбільш популярними серед ігор Воскобовича є геоконт, чарівний квадрат, диво-хрестики, складушки та інші. На їх основі розроблена гра «Геоборд»

Геоборд - іграшка проста, але з нею, як і з іншими іграми за методикою Воскобовича, з інтересом грають діти від 2 років. Геоборд являє собою диктову

дощечку з закріпленими на ній пластмасовими гвиндиками. Навколо цих цвяшків дитина за завданням дорослого натягує різнокольорові гумки, створюючи потрібні форми (геометричні фігури, силуети предметів тощо). Якщо дворічний малюк може зобразити, наприклад, трикутник, то старший дошкільник працює самостійно, виконуючи більш складні завдання.

В результаті ігор з «Геобордом» у дітей розвивається моторика кисті і пальчиків, сенсорні здібності (освоєння кольору, форми, величини), розумові процеси (конструювання за словесною інструкцією, побудова симетричних і несиметричних фігур, пошук і встановлення закономірностей), творчість, вміння «читати» схеми, порівнювати і складати ціле з частин.

Інтелектуальні ігри Нікітіних:

- дають змогу планувати заняття за принципом від простого до складного;
- стимулюють розвиток творчих здібностей із раннього дитинства;
- формують умови для випереджувального розвитку здібностей;
- створюють атмосферу вільної і радісної творчості;
- формують у батьків вміння стримуватися, не заважати малюку самостійно думати і приймати рішення.

Методика Нікітіних сприяє повноцінному розвитку дітей, базується на різноманітних іграх із кубиками, цеглинками, квадратами, конструкторами. Вона загальнодоступна і кожен може її використовувати. Методика ґрунтується на тому, що гальмувати і прискорювати розвиток дитини не можна, слід лише стежити, як розвивається дитина, і допомагати їй у цьому.

Перша умова успішного розвитку — ранній початок. Тому Нікітіні пропонують використовувати свої ігри з раннього віку.

Безліч завдань дитина вирішує сама.

Завдання даються в різній формі:

- у вигляді малюнка;
- у вигляді моделі;
- у вигляді креслення;
- в усній або письмовій формі.

Гра «Танграм» - квадрат розміром 5x8см з картону, пластику, однаково забарвлений з обох боків, розрізаний на 7 частин (2 великих, 1 середній і 2 маленьких трикутники, квадрат і паралелограм). Використовуючи усі 7 частин, щільно приєднуючи їх одна до іншої, можна скласти дуже багато зображень за зразками і за власним задумом.

Ребус - це загадка, в якій шукане слово чи фраза зображуються у вигляді комбінації фігур, знаків, букв, тобто «предметів».

Друдли - це чорно-білі картини-загадки, дивлячись на які абсолютно неможливо чітко і точно сказати, що це таке. Кожен із нас може придумати багато друдлів: на білому фоні - намальовані різноманітні лінії чорним фломастером.

Існує три напрямки використання друдлів.

Три види питань по друдлам розвивають різні види мислення:

- Про що ви подумали? - для розвитку асоціативного мислення;
- Що це? - для розвитку дивергентного мислення;
- На що це схоже? - для розвитку творчого мислення.

Друдли можна використовувати вже в кінці молодшої групи. Та разом із друдлами дитині пропонують і предметні картини, в яких можна знайти фрагменти запропонованих друдлів, або звужують пошук відповідей: запитуючи - що це за посуд? тварина? У середній групі вже не потрібні додаткові малюнки, та дітям цікаве перевтілення друдла в предмет, який запропонували вони. Тепер в одному зображенні можна побачити багато різних предметів, які обговорюються із педагогом, або із друзями.

В старших групах за допомогою декількох друдлів можна скласти різні інструкції, схеми, правила, які швидше запам'ятаються дітям, описи різних процесів, розказувати вірші і казки, вигадувати самим.

Теорія розв'язання винахідницьких завдань.

Мета ТРВЗ не просто розвивати фантазію дітей, а навчити їх мислити системно, з розумінням процесів, що відбуваються, дати в руки вихователям інструмент конкретного практичного виховання у дітей якостей творчої особистості, здатної розуміти єдність та протиріччя оточуючого світу, розв'язувати свої маленькі проблеми.

Головні принципи ТРВЗ:

- розв'язання суперечностей;
- системний підхід (вміння бачити навколишній віт у взаємозв'язку всіх його елементів);
- вміння віднайти необхідний у даній ситуації резерв.

Дидактичні можливості ТРВЗ:

- рішення творчих завдань будь-якої складності та спрямованості;
- розв'язання наукових та дослідницьких завдань;
- систематизація знань у будь-яких галузях діяльності;
- розвиток творчої уяви та мислення;
- розвиток якостей творчої особистості та формування ключових компетенцій: когнитивної, креативної, комунікативної, світоглядної;
- розвиток творчих колективів.

«Ейдетика»

Ейдетика сприяє розвитку логічного й асоціативного мислення, пам'яті, полегшує обробку інформації.

Прийоми ейдетики:

- графічні трансформації: піктограми;
- тактильні і предметні асоціації: звукові, смакові, нюхові;
- вільні асоціації, пов'язані з предметними образами: колірні; геометричні; асоціації за друдлами.

Для забезпечення реалізації завдань освітньої лінії «Дитина в сенсорно-пізнавальному просторі» педагогам ДНЗ рекомендуємо:

1) формувати сенсорно-пізнавальну, математичну та логічну компетентності шляхом:

- формування пізнавальної активності у процесі організації життєдіяльності дітей протягом перебування в дошкільному навчальному закладі;
- організації різноманітних дидактичних занять логіко-математичного спрямування, що забезпечують мотивацію дітей до пізнання, спрямовують їхні розумові зусилля, стимулюють розвиток психічних процесів;
- добору дидактичного матеріалу, спеціальних розвивальних ігор, що передбачають практичну дію з предметами або їх заміниками;
- організації розумової діяльності в повсякденному житті, яка б ставила дитину перед необхідністю спрямувати свої інтелектуальні здібності на пошук і вибіркоче використання знань і вмінь для розв'язання конкретних завдань;
- створення відповідного розвивального предметно-ігрового середовища;

2) сприяти впровадженню інноваційних технологій, що підвищують результативність логіко-математичного розвитку, є прийнятними для роботи з дошкільниками протягом усіх періодів їхнього розвитку, зорієнтовані на індивідуальний підхід до дитини і забезпечують реалізацію освітніх завдань відповідно до вимог Державного стандарту;

3) здійснювати моніторинг освітньої роботи з дітьми щодо сформованості сенсорно-пізнавальної, математичної компетентності та логічних умінь;

4) проводити просвітницьку роботу з батьками для ознайомлення із сучасними перспективними педагогічними технологіями із зазначеної проблеми й подальшого їх використання.

Коректурні таблиці Н.Гавриш

Робота з коректурними таблицями полягає у знаходженні максимальної кількості зв'язків між її елементами, а саме:

- кількість;
- форма;
- номер по порядку;
- розмір;
- колір;
- розташування.

У сучасній дошкільній освіті коректурні таблиці застосовують не лише для формування уваги і спостережливості, а й для розвитку пізнавальних,

інтелектуальних, мовленнєвих навичок, математичних умінь, уміння орієнтуватися у просторі тощо.

Коректурна таблиця — це інформаційно-ігрове поле, поділене на клітинки, заповнені предметними картинками, символами, буквами, геометричними фігурами тощо. Під час роботи з таблицею установлюють якнайбільше різнопланових зв'язків (колір, форма, розмір, розташування, призначення тощо) між її елементами.

Завдання, що виконуються за допомогою коректурної таблиці, мають пошуковий характер, передбачають різні варіанти відповіді. Діти сприймають на слух вказівку дорослого, зосереджено розглядають таблицю, знаходять правильну відповідь чи виконують завдання (накрити, розфарбувати, полічити, співвіднести зі схемою, символом тощо), а потім коментують результат. Формування особистості, її базових якостей відбувається у процесі практичної, творчої і пізнавальної діяльності, мета якої — навчити дитину орієнтуватися в інформації, успішно її використовувати, творчо, нешаблонно мислити. Робота з коректурними таблицями — це своєрідна інформаційно-інтелектуальна гра, що змістовно збагачує й насичує освітнє розвивальне середовище.

Технологія «Логіки світу»

Метою технології «Логіки світу» є навчити дітей:

- самостійно й нестандартно міркувати;
- обґрунтовувати свою думку;
- на боятися завдань із багатьма варіантами розв'язання;
- обирати один із варіантів та обґрунтовувати свій вибір.

Технологія «Логіки світу» передбачає завдання на:

- конструювання;
- знаходження закономірностей;
- порівняння;
- використання алгоритмів;
- логічні операції «і», «не»;
- операції з множинами.

Заняття за технологією «Логіки світу» проводяться у формі інтелектуальної гри. Діти в легкій для сприйняття, цікавій формі розв'язують оригінальні математичні завдання, завдання з геометрії, теорії множин, математичної логіки, конструювання, комбінаторики, завдання, що сприяють естетичному вихованню та розвитку загальної культури дітей.

На заняттях технології «Логіки світу» малята із задоволенням розв'язують завдання пошуку закономірностей вибору й розташування геометричних фігур, складних об'єктів та їх композицій; завдання на конструювання багатокутників та силуетів за розділеними і нерозділеними зразками; завдання-ігри з використанням правил; завдання про випадкові та вірогідні події; завдання на вкладеність геометричних фігур тощо.

Діти закріплюють свої уявлення про геометричні фігури, вчаться розділяти складні фігури на більш прості, порівнювати предмети за різними ознаками, домагатися поставленої мети, використовуючи лише заданий (чітко обмежений) набір засобів-елементів для конструювання та правил їх використання.

Технологія А.Тютюнникова «Математичні забавки»

А.Тютюнников пропонує сценарій як знайомити дітей з цифрою.

При ознайомленні з цифрами важливо навчити дітей, дивлячись на відповідну цифру, створювати собі певний образ, тобто згадувати предмети, які нагадує їм відома цифра. Секрети запам'ятовування – це мистецтво використання асоціацій. Якщо вони є, то дітям запам'ятовується легко, якщо немає, то їх потрібно придумати. У використанні елементів ейдетики у роботі з дітьми акцентується увага на образному порівнянні. Методи запам'ятовування цифр спираються на властиве кожній людині вміння уявляти та фантазувати, і не лише за допомогою зорових уявлень, а й відчуттів (тактильних, нюхових, смакових).

Технологія має 10 пунктів методики ознайомлення дітей з цифрою:

1. Вихователь створює множину в межах тієї цифри з якою знайомить.
2. Демонструє цифри.
3. Демонструю, показує і називає цифру (її будова).
4. Діти розглядають картку із зображенням цифри.
5. Діти разом з вихователем пишуть цифру в повітрі.
6. Діти складають з паличок цифру (викладають з ниток, ліплять з пластиліну).
7. Поряд з цифрою використовують картку панно.
8. Діти знаходять цифру в цифрових касах і обводять її вказівним пальцем правої руки.
9. Діти розмальовують, заштриховують цифру.
10. Використання художнього слова на кожному цифру.

Математичні розваги або ігри проводяться на закріплення нової цифри.

Геокешинг

Геокешинг - це ефективний спосіб дізнатися багато цікавого, пізнавального про рідний край, вміти діяти в різних життєвих ситуаціях.

З дітьми дошкільного віку використовуються елементи гри і проводяться за методикою «освітнього геокешинга».

«Освітній геокешинг» - педагогічна технологія, яка допомагає дитині самостійно пізнавати навколишній світ. Суть технології - організація ігрової діяльності дітей, що наповнює її розвивально-пізнавальним матеріалом.

У грі беруть участь діти молодшого, середнього, старшого дошкільного віку.

Завдання:

- розвиток у дітей інтересу до інтелектуальної діяльності, самостійного вирішення пізнавальних, творчих завдань;

- розвиток творчих здібностей та індивідуальних позитивних психологічних якостей;
- розвиток уміння у дітей орієнтуватися на місцевості по карті-схемі, визначати напрямок маршруту;
- формувати вміння «читати» найпростішу графічну інформацію і самостійно пересуватися в просторі, орієнтуючись на умовні позначення;
- розвиток вміння орієнтуватися в часі і просторі;
- стимулювання розвитку розумових здібностей, концентрації уваги, логічне мислення, цілеспрямованість;
- формування комунікативних умінь дітей, культури спілкування в життєвих ситуаціях;
- формування дослідницьких навичок, самореалізація дітей.

Математичний альбом педагога А.Бессонової « Ми весело граємо – знання перевіряємо»

Альбом складений з метою формувати у дітей математичну та сенсорно-пізнавальну компетенції через ефективне використання дидактично-ігрового матеріалу для аналізу, класифікації, порівняння, узагальнення, засвоєння елементарних логіко-математичних навичок.

Формувати вміння розуміти поставлені завдання та виконувати їх, плануючи роботу самостійно, послідовно, системно, розмірковувати, стверджувати чи заперечувати сказане; розвивати мислення, мовленнєву активність, пізнавальний інтерес.

Розвивати навчально-пізнавальні навички: уміння слухати, міркувати, приймати й виконувати завдання, асоціативно-образне мислення, пам'ять, увагу, вміння зосереджуватися, виявляти готовність до розв'язання логіко-математичних задач.

Завдання:

виявити рівень знань та умінь дітей за напрямками:

- назви геометричну фігуру площинну (об'ємну);
- назви найбільше число в межах 5(10);
- знайди зайву цифру в межах 5(10);
- назви цифри в межах 5(10);
- яке число більше/менше?;
- розв'яжи приклади на додавання в межах 5(10);
- розв'яжи приклади на віднімання в межах 5(10);
- назви математичні знаки;
- назви сусідів числа в межах 5(10);
- розв'яжи задачі в межах 5(10).

Дитина кидає кубик, знаходить потрібний рядок і виконує завдання. За потреби дитина може користуватись фішками, паличками, мушлями, гудзиками, каштанами.